

Estratègia davant d'una hipòtesis de ruptura i unitat popular

Vidal Aragonés i Chicharro

Del debat "Bases per a una estratègia política independentista i socialista als Països Catalans" realitzat al Congrés Nacional Obert de la CUP del 16 de desembre de 2023 a Girona

Per l'Esquerra Independentista i la CUP «Unitat Popular» ha servit les darreres dècades per poder articular tant un projecte polític com una proposta estratègica. No trobarem una única definició ni una única concreció en això que s'anomena «Unitat Popular», per tant, la que explicitem a continuació és una més: posar en relació necessitats materials amb lluites i lluites amb proposta política que significa la independència, el socialisme i feminisme als PPCC. I alhora això demana resoldre dues qüestions: amb qui i com.

Amb «qui» és el que anomenem classes populars o poble treballador català: aliança entre classe treballadora i classes mitjanes o petita burgesia. Aquelles que viuen de la feina i no pas de ser titulars dels mitjans de producció i explotar a d'altres. I una qüestió determinant no és el mateix qui forma part del bloc històric que el programa, que sempre haurà de ser de classe. Unitat política i independència de classe.

El «com» és l'estratègia en el sentit pur. L'estratègia a política és l'art de generar poder, per nosaltres han de ser lluites, poder popular i nova institucionalitat. Així la proposta estratègica de la «Unitat Popular» no ha de ser exactament la mateixa per cada moment o etapa històrica. Haurem d'analitzar prèviament la realitat de la lluita de classes, el moviment d'alliberament nacional i la lluita feminista. Amb una anàlisi de traç gruixut podem veure que encara continuem amb baixos nivells de consciència de classe, no masses grans conflictes però expressions constant i quotidianes de lluites per l'habitatge i laborals, amb un creixement lent però real de sindicalisme de classe i nacional, així com un salt organitzatiu en el moviment de l'habitatge. La lluita independentista porta sis anys de derrotes (sense estar derrotada), però amb alguna victòria parcial tàctica que s'aconsegueix entre altres coses per la governabilitat espanyola, en tot cas el conflicte

nacional ni s'apaga ni s'elimina, si bé no tenim perspectiva immediata de confrontació o ruptura. Pel que fa al feminisme el reassentament del Règim del 78, després d'un cicle històric de lluites que implicava impugnar institucions bàsiques del sistema, ha portat a domesticar (amb la doble significació d'això pel feminisme) i buidar una part de la lluita feminista. Tenim alhora entre bona part de les dones una forta consciència feminista consolidada i una reacció antifeminista entre una part del jovent. Tot això en un context de violència quotidiana contra les dones i increment de la seva explotació laboral, però amb el feminisme com força de transformació.

Des d'aquesta realitat hem de pensar la nostra proposta estratègica que avui es podria formular com lligar l'agenda independentista amb polítiques contra l'austeritat suïcida, la qualitat dels serveis públics i la gestió de les infraestructures bàsiques des de la titularitat pública com a realitat efectiva de preparació d'un exercici de sobirania real, d'independència real. Aquesta proposta estratègica demana de dos mètodes: un de caràcter social i feminista: construir per fora de les relacions amb les organitzacions independentistes i de la institucionalitat oficial, on fer créixer sindicalisme nacional i combatiu, feminisme de classe, braç a braç en les lluites per habitatge, a escoles i instituts a través també de les AFA's, dins de les plataformes dels serveis públics. Aquí impulsen, militem o acompanyem segons circumstàncies.

Un segon mètode també d'interpel·lar al conjunt de l'independentisme. El debat conjunt des de la base per traslladar-lo i que ho puguin fer propis partits i organitzacions provocant dos debats necessaris: la independència arribarà quan l'Estat espanyol observi que el cost de suportar el conflicte no és assumible. Això en darrera instància significa que burgesia catalana (majoritàriament espanyolista), burgesia espanyola i burgesia multinacional observin que el conflicte nacional no els hi surt a compte. Segona, com es farà efectiva la pressa de poder: contradiccions pels sectors de dretes i socialiberals sobre la significació de l'Estat i com podem disputar el poder si no controlem aigua, electricitat, gas i telecomunicacions. I també la presa de poder generar contradiccions per l'Esquerra Independentista, amb relació al paper dels Mossos d'Esquadra i la doble naturalesa de l'administració catalana, obrim el debat sobre com la perspectiva revolucionària provoca divisions i esclatxes a l'administració catalana.

La necessitat que siguem més les independentistes no parteix de la base de qüestionar legitimitat democràtica si tenim el 50,01% de vots sinó per una qüestió de correlació de forces si ens plantejem presa de poder. De la mateixa manera tampoc un nou Referèndum és una necessitat ni un problema, la qüestió que volem resoldre és com amb o sense un nou plebiscit transformen la legitimitat de les urnes amb força material que tingui capacitat per desbordar l'Estat espanyol i defensar i consolidar un Estat propi.

Què són i quin paper juguen les institucions en una estratègia de ruptura? I, per tant, què anem a fer a les institucions?

El Parlament de Catalunya és una institució pròpia i representativa de la voluntat del poble català d'autogovernar-se i la vegada la Generalitat de Catalunya una administració que forma part de l'aparell de l'estat burgès espanyol. Els Estats com en darrera instància són un grup d'homes armats en defensa de la propietat privada i estructura pel manteniment de l'estatu quo. Cap ruptura revolucionària s'ha donat mai des de dins de l'Estat sinó superant l'antic Estat i així serà també la nostra revolució. Aquesta és la teoria marxista clàssica de l'Estat, que moltes continuem fent pròpia, però sobretot hem de fer propi el mètode d'anàlisi marxista. L'Estat i el capitalisme a partir de la II Guerra Mundial als països del nostre entorn pateix moltes transformacions: no és el mateix un Estat a l'inici del segle XX (aparell judicial, militar, policial i estructures bàsiques per fer créixer el capitalisme) que bona part dels Estats de l'oest europeu dels darrers 75 anys: mecanismes de participació, pluripartidisme, integració o tolerància dels sindicats i sobre tot el procés de desenvolupament de l'estat del benestar. Per tant, vàlida la teoria clàssica pel que fa a la participació en les institucions, però necessàriament demana ser traslladada a l'Estat actual que no és igual.

Sempre que tinguem possibilitats hem de participar de processos electorals, no perquè pensem que a les institucions es donin els grans canvis sinó perquè ens permet arribar amb les nostres idees a les masses, per tant, continuar amb la perspectiva clàssica d'utilitzar les institucions com escenari d'agitació i de batalla ideològica, moltes vegades en uns escenaris i en unes formes que no són les nostres. Amb la lògica de llegir la realitat del que significa a l'Estat post II Guerra Mundial podem identificar altres marcs d'actuacions on encara tenim camí per córrer. Una primera tasca d'anàlisi sobre cada proposta de canvi normatiu que passa pel Parlament amb

l'objectiu de ser primerencs en poder traslladar a sindicats, moviments socials i societat civil organitzada allò que els afecta sectorialment. Una segona tasca on donem el pas de l'acompanyament a ser un subjecte dinamitzador de lluites. Els subjecte que poden ser claus a les lluites no es coneixen, no es relacionen o no tenen relació per conflictes i diferències històriques. En un salt més, en ocasions determinades lluites poden tenir una plasmació en un canvi normatiu competència de la Generalitat de Catalunya, aquí fins i tot pot entrar en joc la nostra capacitat com a subjecte polític que pot ser titular de la capacitat normativa. No hem de posar mai la centralitat en el que passa a la institució ni en les lleis sinó que pot ser un mecanisme perquè els moviments tinguin fites concretes i aterrin estratègies. Tot això ens visualitza i ens fa aparèixer per igual com gent combativa, lluitadora, honesta i útil. Potser processos com la no aprovació de l'anomenada «Llei Aragonès», la lluita de les interines i la proposició de llei i el procés de lluita per la internalització del transport sanitari ens pot servir com a experiències útils.

Entre les consignes i la construcció de programa

Si tenim una proposta estratègica, un mètode de construcció («Unitat Popular») i resolta la participació en les institucions hi ha una altra qüestió clau a abordar com és la forma a intervenir que no sigui un programa total ni una consigna general. Això sempre ens genera debat de què acceptem com a mínims i com aterrem ara i aquí «independència, socialisme i feminisme». Podem situar així tres tipus de consignes: mínimes, transaccionals i organitzatives. Fer o assumir consignes mínimes pot suposar avançar en els objectius finals quan les mateixes tinguin força vital, és a dir, que impulsin mobilitzacions i portin a lluites amb un clar antagonisme de la burgesia i l'Estat encara que les peticions són concessions que pot donar el poder. Les petites conquestes són guanys materials que afecten les condicions de vida, per tant, sempre hem de ser-hi, intentant que expressin lluites contra el patriarcat, el capitalisme i l'Estat espanyol. Per una altra banda, tenim les consignes «transitòries» (o de transició) en sentit pur. Són aquelles que busquen donar resposta estructural i de fons sense tenir com a límit les institucions bàsiques del capitalisme (la propietat privada i la seva pròpia institucionalitat) però que apareguin com a racionals per una persona mitjana. La majoria de les persones entenen que materialment i organitzativament són possibles, però el capitalisme no ho permet. A les mateixes s'inscriu una intenció pedagògica que busca simplificar qüestions

complexes que implicarien una reorganització completa de la societat sobre noves bases. En darrer lloc, les consignes organitzacionals que fan articulació de forces materials pel combat a les lluites: sindicats/piquets/milícies/referèndums/CDR's. És la forma d'organització més adient a cada moment.

Els papers de la CUP: Del pal de paller de la Unitat Popular a la direcció política del moviment independentista

La CUP avui dia és sobretot una expressió a les institucions, la nova etapa política demana d'un fort creixement de la seva activitat política fora de les institucions, entenent la «Unitat Popular» no com una suma d'organitzacions sinó una realitat heterogènia formada per lluites, moviments socials, plataformes i corrents d'opinió en la creació de marcs amplis de lluita. Lluny de la cooptació, sense amagar el programa polític la CUP ha de ser sobretot un agent facilitador.

L'altra discussió que ha d'obrir la CUP és sobre el paper que vol jugar dins del moviment independentista. Allunyats de cap perspectiva messiànica i d'una visió egocèntrica potser únicament la CUP pot jugar un paper de direcció política davant d'un procés de ruptura. Les altres dues forces polítiques no poden posar sobre la taula un programa que articuli majories, són socioliberals: amb sectors socialdemòcrates i amb sectors liberals conservadors. A la vegada pels lligams amb certs sectors de poder i els seus orígens no entenen ni el que és l'Estat ni l'autèntica naturalesa de l'Estat espanyol. No assumiran mai la direcció efectiva per la presa de poder en una lògica de ruptura i procés revolucionari.

Plantejar-se tant el paper davant la «Unitat Popular» com la condició de direcció política demana algunes decisions, canvis i enfortiments en l'estructura organitzativa. S'han de perdre els prejudicis respecte a les figurades de les alliberades (és l'única manera que els sectors de la classe treballadora més humil poden dedicar plenament la seva vida a l'acció política). Ara toca que les alliberades facin una tasca d'acompanyament, motor i reactivació de l'organització (assemblees locals) en totes les seves expressions. També s'ha d'afinar l'expressió de la proposta estratègica amb campanyes polítiques pròpies alhora i arreu del territori: les propostes de la CUP per l'ensenyament, llengua, treball de qualitat, ecologisme, serveis

públics, polítiques feministes. Pel que fa a les portaveus de l'organització, i en un context de reflux polític, han de centrar les seves intervencions en allò que són els eixos de la proposta política, de forma que no generi incomoditat al conjunt de sensibilitats de l'organització, per tant, han de ser molt curoses en traslladar consensos i no generar dissensos. Els dissensos es plantegen a les Assemblees Nacionals. I finalment, el perfil de les companyes alliberades: estàs alliberada per treballar, però això no és una feina, és militància alliberada. Aquí ha d'haver-hi forta autoestima i zero egos. Evitem el culte a la persona, però sí que hem d'elogiar la militància.